

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№5 (536)
вересень-жовтень
2017

Головний науковий редактор:
академік НАН України *В.А.СМОЛІЙ*

Наукова рада:

Андреа Граціозі (Неаполь, Італія), *Зенон Козут* (Едмонтон, Канада),
В.М.Литвин (Київ), *С.М.Плохій* (Кембридж, США), *Анджей Поппе* (Варшава,
Польща), *О.О.Рафальський* (Київ), *В.Ф.Репринцев* (Київ), *В.С.Степанков*
(Кам'янець-Подільський), *Т.Г.Тайрова-Яковлева* (Санкт-Петербург, Російська
Федерація), *П.П.Толочко* (Київ), *Б.М.Флора* (Москва, Російська Федерація)

Редколегія:

Г.В.Боряк, *В.Ф.Верстюк*, *С.В.Віднянський*, *В.М.Горобець*, *О.І.Гуржій*,
В.М.Даниленко, *О.М.Донік* (заст. гол. ред., відпов. за вип.), *С.В.Кульчицький*,
О.Є.Лисенко, *М.Р.Литвин*, *І.К.Патриляк*, *Р.Я.Пиріг*, *О.П.Решет* (заст.
гол. ред.), *В.М.Ричка* (заст. гол. ред.), *О.С.Рубльов* (заст. гол. ред.), *П.М.Сас*,
В.Ф.Солдатенко, *В.П.Трощинський*, *О.А.Удод*, *Ю.І.Шановал*

Наукові редактори:

канд. іст. наук *О.М.Донік*, д-р іст. наук *О.П.Решет*,
д-р іст. наук *В.М.Ричка*, д-р іст. наук *О.С.Рубльов*

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту історії України
НАН України, протокол №11 від 28.09.2017 р.

Відповідальний секретар:

В.В.Григор'єв

Електронна версія:

www.history.org.ua

Редактори:

С.Г.Архипенко
В.В.Григор'єв

«УІЖ» індексується в міжнародних
наукометричних базах даних:
EBSCO, Google Scholar,
Slavic Humanities Index, РИНЦ

Макет і верстка:

А.О.Михайлова

Формат 70x100/16
Гарн. Century Schoolbook
Папір офсет. №1. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк.21
Тираж 450 прим. Зам. №2855
Підписано до друку 26.10.2017 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №263 видане Держкомвидавком
України 14.12.1993 р.

Віддруковано з оригінал-макета
у ТОВ «ДІА»

Свідоцтво ДК №1149
від 12.12.2002 р.
Адреса: вул. Васильківська, 45, оф.400
м. Київ, Україна, 03022
Тел./факс: +380 (44) 257-16-15
E-mail: dia_1997@ukr.net

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of the History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research.
Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor in-chief V.A.Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevs'koho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Русина О.В. Політико-конфесійні орієнтири православних канцеляристів рубежу XV–XVI ст. 4

Ніколайчук Д.О. Київське губернське правління: організація діяльності (кінець XVIII – початок XX ст.) 24

Вронська Т.В., Лисенко О.Є., Шандра В.С. Режими воєнного та надзвичайного стану на українських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.: ретроспективний аналіз російського імперського законодавства 40

Федьков О.М. (Кам'янець-Подільський). Становище осередків Української соціал-демократичної спілки на початку столичинської реакції 55

Панич О.І. Міжнародна діяльність євангельських християн-баптистів в умовах радянської політики державного атеїзму (1960–1980-ті рр.) 72

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Федорук Я.О. Англійські газети про Україну на початку московсько-польської війни в 1654 р. 91

Таїрова-Яковлева Т.Г. (Санкт-Петербург, Російська Федерація). Книги з бібліотеки Самійла Величка, канцеляриста Війська Запорозького 103

ДИСКУСІЇ

Марочко В.І. Статистика жертв Голодомору: антропологічно-демографічний дискурс 112

ПУБЛІКАЦІЇ

Листи Альфреда Єнсена до Михайла Грушевського (*вступна стаття й публікація В.В.Тельвака та І.Б.Гурича*) 133

НА ДОПОМОГУ ВИКЛАДАЧЕВІ ІСТОРІЇ

Гула Р.В. (Полтава), Передерій І.Г. (Полтава). Політичні ідеї консерватизму в контексті розвитку історичного процесу в Україні 1900–1917 рр. 146

ІСТОРІОГРАФІЧНА КЛАСИКА

Максимович М.А. О малороссийских народных песнях (*вступна стаття О.В.Яся*) 166

РЕЦЕНЗІЇ Й ОГЛЯДИ

Дашкевич Я. Україна і Схід (*О.В.Ясь*) 180

Блануца А. Земельна політика Ягеллонів на українських теренах Великого князівства Литовського (1440–1572 рр.) (<i>Л.В.Войтович, Львів; А.Є.Стасюк, Галич</i>)	188
Листування гетьманів Лівобережної України з Москвою та Санкт-Петербургом 1654–1764 рр. – Т.І: Гетьманство Богдана Хмельницького 1654–1657 рр. (<i>Ю.А.Мицик</i>)	192
Шаповал Ю. Олександр Шумський: Життя, доля, невідомі документи (<i>С.В.Кульчицький</i>)	195
Чорнобиль: Документи Оперативної групи ЦК КПУ (1986–1988) (<i>Н.П.Барановська</i>)	208

ХРОНІКА

Черкас Б.В. VII Міжнародна наукова конференція в рамках проекту “Colloquia Russica” «Русь і світ кочівників (друга половина IX–XVI ст.)»	214
Ващук Д.П. (Київ), Юга О.А. (Кам'янець-Подільський). V Міжнародна наукова конференція «Україна і Велике князівство Литовське в XIV–XVIII ст.: політичні, економічні, міжнаціональні та соціокультурні відносини в загальноєвропейському вимірі»	216
Патриляк І.К. V Міжнародна наукова конференція «Проблеми дослідження українського визвольного руху 1920–1950-х рр.» (до 75-річчя створення Української повстанської армії)	219
Ясь О.В. IX методологічний семінар «Глобальна історія, національні наративи та професія історика з перспективи теорії й практики»	222

ЮВІЛЕЇ

Реєнт О.П. До 80-річчя доктора історичних наук, професора Я.С.Калакури	224
Матях В.М. До 70-річчя доктора історичних наук, професора В.С.Степанкова	232

Нові надходження до бібліотеки Інституту історії України НАНУ 236

“

ШАНОВНІ АВТОРИ!

Редакція «Українського історичного журналу» повідомляє про зміни умов оформлення публікацій.

Докладно ознайомитися з ними можна на веб-сайті Інституту історії України НАНУ:

<http://www.history.org.ua/>

”